TIKĖJIMO TIESŲ TILTAI

Metų sukaktys

Sukanka 75 metai, kai Budų kaime, Anykščių rajone, 1947 m. sausio 18 d. gimė Grigorijus Malčanovas, inžinierius, pedagogas, savivaldos organizatorius bei visuomenės veikėjas.

♦ ♦ ♦

Sukanka 65 metai, kai Varniškių kaime, Molėtų rajone, 1957 m. sausio 12 d. gimė Genoefa Povilavičienė, poetė. Gyvena Šventupėje, Ukmergės rajone.

♦ ♦ ♦

Sukanka 75 metai, kai 1947 m. sausio 14 d. mirė Vaclovas Michnevičius, architektas, projektuotojas, bažnyčių statytojas, Žemaičių plento ir karinės žinybos kelių inžinierius. Palaidotas Žeimių bažnyčios šventoriuje. Gimė 1866 m. spalio 15 d. Vaitkuškyje, Ukmergės rajone.

♦ ♦ ♦

Sukanka 80 metų, kai Altajaus krašte 1942 m. sausio 15 d. mirė Juozas Šabanavičius, Lietuvos kariuomenės kūrėjas savanoris (1918–1923), tremtinys. Sovietų Sąjungai okupavus Lietuvą, 1941 m. su sūnumis iš Laumėnų kaimo, Ukmergės apskrities, ištremtas į Ongudajų, Altajaus kraštą. Gimė 1900 m. kovo 18 d. Vidiškių kaime, Žemaitkiemio valsčiuje, Ukmergės apskrityje.

♦ ♦ ♦

Sukanka 100 metų, kai Sukinių kaime, Veprių apylinkėje, Ukmergės rajone, 1922 m. sausio 13 d. gimė Petras Malinauskas, tremtinys, rašytojas. Mirė 2013 m. vasario 2 d. Palaidotas Paširvinčio kapinėse.

Ukmergės Vlado Šlaito viešosios bibliotekos inf.

SPAUDOS, RADIJO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDAS

Kunigas Robertas Grigas: kelio į šiandieną pradžia

Kunigas R. Grigas su kariniu bilietu. Asmeninio archyvo nuotr.

Kunigo Roberto Grigo pavardė ir šiandien asocijuojasi su svarbiais XX amžiaus pabaigos Lietuvos istorijos momentais – drąsiu pasipriešinimu sovietinei okupacijai. Svarus jo indėlis yra ir leidžiant, ir bendradarbiaujant bei platinant pogrindinį leidinį „Lietuvos katalikų bažnyčios kronika“.

Kunigas R. Grigas dalyvavo ir sakė kalbą 1987 m. rugpjūčio 23 d. Vilniuje, prie A. Mickevičiaus paminklo vykusiame Molotovo–Ribentropo pakto metinių minėjimo mitinge.

1991 m. sausio įvykių metu visas tas baisias dienas ir naktis jis buvo su Parlamento gynėjais, aukojo šv. Mišias ir teikė nuodėmių išrišimą žmonėms, apsisprendusiems ginti Lietuvos laisvę arba žūti. Jo svajonė nuo ankstyvos jaunystės buvo – laisva Lietuva.

Kauno Šv. apaštalų Petro ir Povilo arkikatedros bazilikos kunigas R. Grigas mintimis apie istorinius įvykius sutiko pasidalyti su „Ukmergės žinių“ skaitytojais.

Kada ir kur prasidėjo didžiojo kelio pradžia jūsų gyvenime?

Viskas prasidėjo su Kristaus mokymu apie paprastų gyvenimo tiesų svarbą. Buvau labai teisingai auginamas tėvelio mokytojo ir mamytės medikės šeimoje.

Tėveliai buvo tikri Lietuvos patriotai. Girdėdavau jų kalbas su artimais bičiuliais namuose, per giminių susibūrimus. Ir visai kitas tiesas girdėdavau mokykloje, gatvėje.

Man buvo dvylika metų, kai tėvelis parnešė į namus kelis kartus perspausdintą „Lietuvos katalikų bažnyčios kroniką“.

Krikščioniškas dorovinis ugdymas šeimoje skatino prisidėti prie besipriešinančios neteisingai aplinkai bendruomenės. Tuo metu jau žinojau Antano Terlecko, kunigo Petro Cidziko ir kitų santvarkai besipriešinančių asmenų pavardes. Ypatingai domino tuo metu drąsių kunigų kalbos ir poelgiai, ginant tikinčiųjų žmonių teises.

Kaip jūsų gyvenimą pakeitė „Lietuvos katalikų bažnyčios kronika“? Kokią įtaką turėjo šis leidinys?

Kelis kartus perskaičiau per tuo metu naudojamą kalkinį popierių perspausdintą kroniką. Supratau, kad Lietuvoje yra daug šviesių kunigų, kurie, esant absoliučiai spaudos ir žmogaus teisių apsaugos kontrolei, absoliučiam viešumo draudimui, pasiryžo ją leisti užsienyje.

Tuo metu Sovietų Sąjungoje jau buvo Michailo Gorbačiovo pradėtos „perestroikos“ pradžia.

Kronikoje viskas prasidėjo nuo tikslių žmogaus teisių pažeidimų fiksavimo konkrečioje aplinkoje. Buvo nurodomos parapijos, mokyklos, pavardės atskirų žmonių, kurie grubiai pažeidinėjo piliečių teises. Pamažu kronika tapo tarsi garstyčios grūdelis, kuri skleidė ir liudijo tiesą mūsų tuometėje valstybėje.

Mano nuomone, pagrindiniai kronikos tikslai buvo: pirmas – demaskuoti esamos valdžios ir sistemos nusikaltimus, antras – telkti ir išjudinti visuomenę, stiprinti gilesnio tikėjimo jausmą, neginkluotos, bet taikios rezistencijos būdu skatinti priešinimąsi esamai santvarkai.

Sovietmečiu mūsų šalyje vyko labai sudėtingi procesai tikinčiųjų aplinkoje: buvo uždarinėjamos bažnyčios, teisiami kunigai už tiesioginių pareigų vykdymą, naikinamas tikinčiųjų pamėgtas Kryžių kalnas.

Kronikos įtaką didino ta aplinkybė, kad apie valdžios spaudimą ir pareigūnų provokacijas neparankiems žmonėms pasakojanti spauda buvo garsinama per užsienio radiją. „Balsai“ (taip buvo vadinamas užsienio radijas) apie viską informuodavo. Tik taip buvo įmanoma patiems apsiginti ir kitus apginti. O ideologiškai sistemai neparankių žmonių buvo tikrai daug.

Su kokias kitais procesais, jūsų nuomone, galima palyginti kronikos leidimą?

Kronikos leidimą galima sieti su knygnešyste spaudos draudimo laikotarpiu. Lietuviai visada siekė atgauti iš jų nusavintus vertingus dalykus.

Koks buvo jūsų paties prisidėjimas prie šio leidinio?

Po mokyklos baigimo pradėjau studijuoti Vilniaus pedagoginiame institute. Kadangi turėjau spausdinimo mašinėlę, perspausdindavau kroniką ir kitus krikščioniškus leidinius bendrabučio palėpėje.

Pati aplinka keitėsi, nes prasidėjo įvairūs judėjimai. Pradėjo aktyviai reikštis Laisvės lyga. Iškilo tokie lyderiai kaip A. Terleckas, P. Cidzikas ir kiti. Jau buvo prasidėjusi taikioji rezistencija. Aš su jais palaikiau ryšius. Saugumas bendrabutyje atliko kratą, rado mano spausdinamų draudžiamų leidinių ir pašalino mane iš instituto.

♦ ♦ ♦

Daugelis yra girdėję apie jūsų drąsų viešą pasipriešinimą sovietų sistemai kariuomenėje. Papasakokite apie tai plačiau.

1982 m. mane paėmė į kariuomenę. Mano nuomone, sovietų kariuomenė buvo okupacinė. Artėjo priesaikos metas. Mano supratimu, prisiekti buvo tiesiog neįmanoma. Kaip elgtis, tariausi su dvasios galiūnais, su bendraminčiais. Tas tekstas, kurį reikėdavo perskaityti, buvo žmonių parašytas ir nieko bendra su priesaika Tėvynei neturėjo. Apsisprendžiau – tokio teksto tikrai neskaitysiu.

Nukelta į 8 p.

Fotografijose – lietuvių tautiniai kostiumai

Vlado Šlaito viešojoje bibliotekoje ir Ukmergės kultūros centre eksponuojamose parodose – rekonstruotų tautinių kostiumų nuotraukos. Jose matyti, kaip rengėsi mūsų senoliai ir gentainiai, galima palyginti, kuo skiriasi aukštaitiškas kostiumas nuo kitų Lietuvos regionų.

Parodą surengė Lietuvos nacionalinis kultūros centras. Nuotraukose įamžinti kostiumai pagaminti 2003 m. ir pirmą kartą parodyti tų metų Dainų šventės renginiuose.

Fotografijos buvo panaudotos knygai „Lietuvių tautinis kostiumas“, kurią išleido „Baltos lankos“ 2006 m. ir 2008 m. Šiuo leidiniu užbaigta Lietuvos nacionalinio kultūros centro keliolika metų vykdyta Tradicinio kostiumo rekonstravimo programa.

Parodose – rekonstruotų tautinių kostiumų nuotraukos.

Lietuvoje tradiciniais drabužiais kaimo žmonės vilkėjo maždaug iki XIX a. aštuntojo dešimtmečio. Vėliau šventadieniams vis dažniau pradėti siūdinti miesto mados drabužiai. XX a. pradžioje vietiniai, bet jau artimesni miesto madai, liaudiškojo kostiumo variantai dar buvo dėvimi Dzūkijoje ir Mažojoje Lietuvoje. Kitur naudoti tik pavieniai praktiški tradiciniai aprangos elementai. Pavyzdžiui, ryšėtos didelės vilnonės skaros, mūvėtos raštuotos pirštinės. Populiarios išliko ir austinės juostos.

Nukelta į 8 p.

Kunigas Robertas Grigas: kelio į šiandieną pradžia

R. Grigas gimtinėje.

Atkelta iš 7 p.

Nors egzistavo tam tikras baugi-namos tamsos momentas, bet šitaip apsisprendęs jaučiausi tikrai labai laimingas. Tikriausiai gyvenime yra tokių laikotarpių, kai pasijunti labai laisvas. Tai ir buvo tas momentas, kai pasiryžau ir pasakiau savo sukurtą formuluotę, aš, Lietuvos pilietis Robertas Grigas, atsisakau duoti karinę priesaiką dėl savo religinių ir tautinių įsitikinimų.

Taip performulavau sovietinės priesaikos tekstą ir prieš rikiuotę pasakiau. Va tada iš tikrųjų jaučiausi laisvas ir laimingas, nors nežinojau, kas atsitiks vėliau. Po šių žodžių ceremonijoje stojo mirtina tyla.

O vėliau pasigirdo „Ne taip, ne taip...“ Karininkai nutempė mane į štabą ir pradėjo šaukti: „Tu žinai, ką tu padarei? Tu žinai, kas dabar tau bus?“

Aš jau buvau skaitęs Nobelio literatūros premijos laureato Aleksandro Solženicyno knygas. Ir pasakiau jo citatą: „Geriau mirti, negu leisti sulaužyti savo dvasinį stuburą.“

Karininkai tarpusavyje kalbėjosi ir sakė: „Jis cituoja tą, kurį ištrėmė.“ Nes 1974 m. A. Solženicynui buvo atimta pilietybė ir jis ištremtas į Vakarus.

Radijo bangos perdavė pasauliui žinią apie lietuvį karį be priesaikos kariuomenėje. Tuometėje Sovietų Sąjungoje jau buvo Leonido Brežnevo epocha. Ji formavo humanizmą, nenorėjo pasauliui demonstruoti prievartos.

Kaip atrodė jūsų tarnyba be kario priesaikos?

Gali įsipareigoti tiktai Dievui, bet ne žmonėms. Ir šiandien taip mąstau. Mane šioje situacijoje gelbėjo viešumas.

Dvejus metus tarnavau darbo batalione. Labai pastiprino tai, kad per tuos tarnybos metus mane galėjo aplankyti mama su kunigu Juozu Zdebskiu. 1984 m. vasarą, kai baigėsi mano tarnyba, pasikvietė bataliono vadas kirgizas Akmatalijevas, kuris visada rodė didelę neapykantą man. Išsikvietęs prieš rikiuotę, jis keikdavo mane ir Lietuvą. Pasikvietė vadas į savo kabinetą, apkabinėtą Karlo Markso, Frydricho Engelso, Vladimiro Lenino portretais ir raudonomis vėliavomis, padavė karinį bilietą, paspaudė ranką ir pasakė: „Norėčiau, kad mano sūnus toks būtų.“ Tai man buvo pats didžiausias netikėtumas per visą mano tarnybos laiką.

Buvote aktyvus sąjūdžio dalyvis. Kas labiausiai įsiminė tuo metu?

Gerai prisimenu, kai 1988 m. nuo rugpjūčio vidurio Katedros aikštėje vyko bado streikas dėl politinių kalinių paleidimo, dalyvaujant P. Cidzikui ir kitiems. Mes, palaikantieji, pasistatėme palapinę šalia ir buvome kartu su jais. Aš savo ranka parašiau Juozo Grušo citatą iš dramos „Herkus Mantas“ ir iškabinau ant palapinės: „Už laisvę reikia brangiai mokėti. Dovanai duodama tik vergija.“

O kokie yra šiandienos jūsų gyvenimo iššūkiai?

Žmogaus ir valstybės prigimtis turi daug panašių dalykų. Privaloma ideologija keičiama kito ideologija. Nepritariantieji tokiems dalykams yra tildomi, išjuokiami, stumiami į pakraščius.

Kalbino Lina Sukackienė

SPAUDOS, RADIJO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDAS

Fotografijose – lietuvių tautiniai kostiumai

Atkelta iš 7 p.

Praeitin pasitraukusio šventadienio tradicinio kostiumo grožį paveldėjo jo įpėdinis – tautinis kostiumas, tapęs svarbiu tautos simboliu. Jis atspindėjo protėvių nagingumą ir jų meninį skonį.

Lietuvoje tautiniai kostiumai pradėti kurti tik XIX a. ir XX a. sandūroje. Kadangi kaimuose tuo laiku visaverčiai tradiciniai drabužiai jau nebevilkėti, juos atkurti tapo nelengvu iššūkiu. Be to, būta nemažai laikotarpių, kai kostiumo kūrėjus labiau domino ne istorinis tikslumas, o kūrybiški perdirbiniai, prisitaikant prie šiuolaikinių madų arba scenos reikalavimų.

XX a. paskutiniaisiais dešimtmečiais pradėta atgaivinti šiai aprangai būtiną ryšį su istoriniais liaudies drabužiais, tikruoju paveldu.

Fotografijose matomi kostiumai buvo pagaminti atkuriant tradicinius, daugiausia muziejuose saugomus XIX a. kaimiečių išeiginius drabužius. Daugeliu atvejų stengtasi atkurti tuos, kurių išlikę tik fragmentai, skiautės.

Be abejo, panaudoti ir nuo seno visiems gerai žinomi, ne vieno dailininko dėmesį patraukę drabužiai – jie pelnytai buvo laikomi gražiausiais.

Stengtasi nustatyti ir atsirinkti būdingiausius, tarp jų – meniniu požiūriu vertingiausius pavyzdžius, išryškinti kiekvieno etnografinio regiono savitumą.

Rekonstruotus kostiumus fotografavo Rymantas Penkauskas. Šios nuotraukos gerai įvertintos tarptautinėse parodose: 2009 m. UNESCO globojamoje tarptautinėje parodoje Kinijoje, 2010 m. tarptautinėje bienalėje „TashkentAle“ .

Parengė Vlado Šlaito viešosios bibliotekos vyresnioji bibliotekininkė projektinei ir edukacinei veiklai Kristina Darulienė

SPAUDOS, RADIJO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDAS

Lietuvio kataliko kryžiaus kelias sovietinėje armijoje

Straipsnis tokiu pavadinimu išspausdintas 1982 m. 54-ame „Lietuvos katalikų bažnyčios kronikos“ numeryje. Spausdiname jo ištrauką.

1982 m. gegužį, kaip tai vykdoma kasmet jau beveik keturiasdešimt metų, daug jaunų Lietuvos sūnų buvo paimti į sovietinę armiją. Gegužės 13 d. buvo paimtas ir Robertas Grigas iš Lazdijų rajono, Leipalingio miestelio. 1982 m. gegužės 25 d. Jany-Kurgane (Kazachijos TSR) Robertas kareivių ir karininkų akivaizdoje atsisakė duoti priesaiką, kaip prieštaraujančią religiniams kataliko ir patriotiniams lietuvio įsitikinimams.

R. Grigas viename savo laiške rašo: „Iki paskutinio momento meldžiaus ir neapsisprendžiau, kaip pasielgti tuo ramybės neduodančiu priesaikos klausimu. 1982 gegužės 25 d. Jany-Kurgane mūsų grupė turėjo tai atlikti. Man reikėjo antram. Mačiau, kaip prieš mane stovėjęs jaunuolis paėmė automatą, perskaitė iš knygos „priesaiką“, pasirašė po ja, ir vis dar nežinojau, ką darysiu, tik kentėjau, kaip niekada gyvenime, kartojau širdyje: „Marija, Marija, duok pasielgti taip, kaip Dievas nori.“ Jau mano eilė! Pasiėmiau automatą, atsistojau tarp rikiuotės ir priesaiką priiminėjančio majoro ir, supraskite mane, atleiskit už nežinią, kuri Jus kamuos perskaičius šias eilutes, pasakiau rusų kalba: „Aš, Lietuvos pilietis Robertas Grigas, pareiškiu, kad atsisakau priimti priesaiką, kaip prieštaraujančią mano religiniams ir patriotiniams įsitikinimams.“

Išplūdę šlykščiausiais keiksmažodžiais, grasindami fiziniu susidorojimu vietinio bataliono karininkai jaunuolį tą pačią dieną išsiuntė į brigados štabą Čimkente. Tada estafetę perėmė brigados vadovybė.

Pulkininkai Chutijev ir Andrijevskij grasino perduoti KGB teismui, jeigu ir toliau vengs atlikti „šventąją pareigą“. Kaip atsakymą į tai, R. Grigas parašė pareiškimą, kurio esmė tokia: „Aš, Robertas Grigas, Lietuvos pilietis, pareiškiu, kad atsisakau prisiekti jūsų partijai ir Vyriausybei, nes tai – klaidingos klystančių žmonių instancijos. Esu katalikas ir todėl galiu prisiekti ištikimybę tik Dievui – Amžinajai Tiesai, kurią įkūnija Kristaus mokslas ir katalikų tikėjimas. Tiktai Dievui privalau būti ištikimas visose žmogiško gyvenimo srityse. Partijos, valdžios ir armijos įsakymų, prieštaraujančių Tiesai ir mano krikščioniškai sąžinei, aš nevykdysiu, todėl nenoriu kreivinti savo sielos ir neprisieksiu – nežadėsiu to, ko negalėsiu vykdyti. Gyvenime visomis jėgomis sieksiu tik vieno: išlaikyti švarią, ramią sąžinę. Būtent tokią sąžinę aš ir ginu, nesutikdamas prisiekti ištikimybę kam nors kitam, o ne Dievui. Dėl šių savo įsitikinimų ir apsisprendimo, remdamasis ne savo, o Jėzaus ir šv. Jo Motinos Marijos, mano Tėvynės Lietuvos Globėjos, galia ir pagalba, esu pasiruošęs bet kokiai kančiai.“ Po to Robertas buvo nugabentas į Čimkento garnizoną „už dienotvarkės pažeidimą“, kaip nurodyta oficialiame nukreipime.

Ten viršininkas mjr. Mielnik padarė asmeninę Roberto kratą ir nuplėšė nuo krūtinės rožančiaus paslaptį, kurios taip ir negrąžino. Nurodęs automatu ginkluotam sargybiniui „šitą specialiai pavaikyti“, mjr. uždarė Robertą į vieną kamerą su teismo laukiančiais kareiviais (kriminalistais) ir pats keistu būdu, net pralenkdamas šiuos nusikaltėlius, vadovavo jo „perauklėjimui“: suvienytomis pastangomis jie tyčiojosi iš dvasinių vertybių, grasino prileisti kamerą ištvirkusių moterų ir prievarta padaryti jį „normaliu tarybiniu žmogumi“. Naktį kriminalistai kumščiais bandė įtikinti, kad prisiekti rusiškajai tėvynei – „šventa pareiga“. Atsėdėjus parą, nuvežė į Džizaką, kur Robertas susitiko savojo šaukimo lietuvius, atskirtus dar Badamo paskirstymo punkte. Tarp jų buvo irgi atsisakęs priesaikos baptistas Oskaras Gumanas (vokietis iš Šiaulių r., Kužių apyl., Amalių k.).

Iš pat pirmų dienų jie abu buvo pasmerkti nuolatiniam, viešam ir slaptam persekiojimui, terorizavimui. Tada jie ėmė vienas kitam, kiek pajėgdami, daugiau rodyti solidarumo ir krikščioniškos meilės. Juos nuolatos po vieną šaukėsi vietiniam daliniui vadovaujantis kapitonas, bandė uždrausti jiems tarpusavyje kalbėtis, grasino susidoroti, jėga priversti prisiekti. Ujami kareiviai sakydavo jam ir vienas kitam, kad jie yra stiprūs ne savo galia, bet Kristaus, o su Juo – viską pajėgs iškentėti. Iš jų tyčiodavosi kiekvieną dieną. Vienas seržantas, mušdamas, vertė juos rūkyti, keiktis, prieš rikiuotę pridėdavo ausį kuriam nors prie krūtinės ir liepdavo visiems nutilti, nes jis norįs išgirsti ten esantį Kristų. Kartą valgykloje, visiems susėdus, jiems liepė stovėti, sakydamas: „Juos tegul Kristus pamaitina.“ Ir vis dėlto šiame pirmųjų išbandymų periode visi sunkumai blanko prieš laimę giliau suprasti žodžius: „...kentėjo prie Poncijaus Piloto...“ Prasidėjus priesaikos repeticijoms, Robertas ir Oskaras atsisakė mokytis jos tekstą. Po nesėkmingų bandymų priversti ir įbauginti, Robertą pasikvietė kapitonas ir liepė ruoštis kelionėn. Pamatęs linksmą jaunuolio veidą, karininkas prašvokštė su gyvuliška neapykanta: „Nesišypsok, ten tave užmuš!“

Taip Robertas vėl atsidūrė brigados štabe Čimkente, kur pasitiko neapykantos, patyčių, grasinimų susidoroti kruša. Pulkininkas Chutijev šaukė, kad tikintysis neturi teisės viešai skelbtis esąs religingas, įrodinėti religijos tiesą, tik tylomis poteriauti savo kulto pastatuose, kitaip jis tampa automatiškai tarybų valdžios priešu, fašistu, kurį reikia likviduoti. Kitas pulkininkas, grieždamas dantimis, reikalavo tuoj pat perduoti R. Grigą teismui, uždaryti į psichiatrinę ligoninę, išsiųsti į urano kasyklas, kur po pusmečio nudvėsiąs. Jaunuolis atsakė, kad jie bejėgiai padaryti jam ką nors, ko Dievas neleis, o visa, kas Dievo mūsų gyveniman leidžiama, yra pats didžiausias gėris. Todėl su šypsena jis eis pasitikti ateities, ar tai būtų kalėjimas, ar urano kasyklos. Robertas žiūrėjo į tuos drebančius iš neapykantos senyvus karininkus ir suvokė, kokia tuščia ir baisi jų ideologija. Jie buvo gyvas paveikslas tų fašistų, kuriuos rodo savo filmuose. Jie ir neįsižeidė, kai jiems tai pasakė. „Taip, fašistai naikino savo išdavikus, o mes naikiname mūsų išdavikus. Taip ir turi būti!“

Toliau aprašomos R. Grigo kariuomenėje patirtos kančios.

1982 m. gegužės 12 d. Lietuvos jaunimas, išleisdamas savo draugą Robertą į dvejų ar daugiau metų kančią sovietinėje armijoje, ant skardžio prie nuošalaus keliuko, vedančio per miškus iš Leipalingio į Dulgininkų kaimą, pastatė menišką 5 m aukščio kryžių, ant kurio parašyta: „Viešpatie, daryk, ką nori su manimi, tik pasigailėk mano Tautos ir mano mylimųjų.“

Tuojau kryžių ėmė lankyti Leipalingio ir aplinkinių kaimų tikintieji, kažkieno geros rankos puošė gėlėmis, apvalė aplinką, iškasė pakopas nuo keliuko iki kryžiaus, ir atrodė, nuošaliai miške stovintis krikščionių tikėjimo, meilės ir vilties ženklas tikrai niekam negalėjo ir neturėjo užkliūti. Deja, užkliuvo, šio kryžiaus klausimu buvo aštriai kalbėta Lazdijų r. partijos komiteto plenume. Už kryžiaus pastatymą ir kitas „nuodėmes“ buvo puolamas Roberto tėvas Antanas Grigas. Mokykloje šiam puolimui vadovavo mokytojų partorganizacijos sekretorė B. Zuzevičienė. Mokytojo atsakymai į visus priekaištus bei grasinimus: „Pirma, prašau nesibrauti į mano sąžinę; antra, kodėl visų gerų žmonių visus gerus darbus norite man vienam priskirti?“

Po šios „ideologinės-aiškinamosios“ įžangos ateistai netruko pereiti prie veiksmų. 1982 m. birželio 8–9 d. naktį kažkokie asmenys kryžių iškasė ir nusivežė, šį niekšišką darbą atlikusiųjų nei pavardės, nei darbovietės ligi šiol nežinomos. Kai kurie partiniai bei valdžios pareigūnai tvirtina, kad tai – chuliganų darbas, ir tai – neabejotina tiesa, tik būtina padaryti mažą patikslinimą – visai nesvarbu, ar patį kryžių nugriovė paprastų gatvės chuliganų, girtuoklėlių rankos, ar chuliganų iš vienos ar kitos įstaigos, o svarbu tai, kad šiam nešvariam darbui, kaip ir visur, vadovavo valdiškieji ateistai.

SPAUDOS, RADIJO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDAS